

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф. *Основи комунікативної девіатології* (2000). Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. 236 с.
2. Бацевич Ф. *Основи комунікативної лінгвістики* 2004. Київ : ВД «Академія», 2004. 342 с.
3. Мацько Л. І., Кравець Л. В. *Культура української фахової мови* (2007). Київ : ВЦ «Академія». 360 с.
4. Пономарів О. *Культура слова: Мовностилістичні поради* 2001. Київ : Либідь. 240 с.
5. Сербенська О. А. *Культура усного мовлення. Практикум* 2004. Київ : Центр навчальної літератури. 216 с.
6. *Український правопис* 2019 Київ : Наукова думка, 2019. 391 с.

РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Педько Я. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Анотація. *Культура безпеки життєдіяльності (далі БЖД) в сучасному світі має важливе значення, особливо для дітей, які є вразливою категорією населення. Одним із способів розвитку культури БЖД у школярів є використання уроків образотворчого мистецтва (далі ОМ) в основній школі. У цій статті розглянемо, як уроки образотворчого мистецтва можуть сприяти розвитку культури БЖД учнів основної школи.*

Ключові слова: *безпека, життєдіяльність, мистецтво, матеріали, культура.*

Образотворче мистецтво – це один із видів мистецтва, який передбачає використання різних медіа, таких як малювання, скульптура, графіка тощо для втілення творчих ідей та виразу почуттів [1]. Уроки ОМ можуть бути чудовою можливістю не тільки розвивати творчі здібності учнів, але й вчити їх основам культури БЖД.

Безпека в мистецтві. Образотворче мистецтво може включати роботу з різними матеріалами, інструментами, техніками, що можуть бути пов'язані з певними ризиками для безпеки учнів. Навчання учнів правилам безпеки при роботі з мистецькими матеріалами, засобами виразності, охорони здоров'я на уроках ОМ може допомогти запобігти травмам та нещасним випадкам, пов'язаним з мистецькою діяльністю.

Креативний підхід до навчання безпеки. Використання образотворчого мистецтва може стати цікавим та ефективним засобом розвитку культури БЖД учнів, оскільки воно сприяє креативному підходу до навчання та включенню елементів мистецтва, виготовлення макетів, моделей, власноручних робіт тощо, що може збільшити мотивацію та зацікавленість учнів.

Розглянемо кілька шляхів розвитку культури БЖД учнів основної школи на уроках образотворчого мистецтва:

1. Використання творчих вправ та завдань, пов'язаних з безпекою.: Учителі ОМ можуть включати в програму навчання творчі завдання та вправи, що стосуються питань безпеки, такі як малювання правил дорожнього руху, зображення вибухонебезпечних предметів, розміщення елементів безпеки в побуті тощо. Це може сприяти формуванню в учнів вмінь безпечної поведінки в різних ситуаціях.

2. Залучення до творчого процесу відображення елементів безпеки. Вчителі можуть активно включати учнів до творчого процесу створення мистецьких творів, що відображають елементи безпеки: створення колажів зі зображеннями правил пожежної безпеки, малювання ландшафтів з елементами безпеки на воді тощо. Це може допомогти учням краще усвідомити та запам'ятати правила безпеки.

3. Вивчення творчості художників, пов'язаної з безпекою. Можна включати в програму вивчення творчості художників, які присвятили свої твори питанням безпеки.

Трактування безпеки відомими людьми. Культура БЖД може мати різні трактування відомими людьми в залежності від їхніх досліджень, підходів та поглядів. Наведемо кілька прикладів.

Олександр Зінченко, український науковець, фахівець з проблем безпеки, визначає культуру БЖД як комплекс знань, умінь та цінностей, що допомагають людям уникати ризиків, пов'язаних з їхньою діяльністю, та забезпечувати безпечне функціонування в різних сферах життєдіяльності [2].

Володимир Ємець, український науковець, автор курсу «Безпека життєдіяльності» для освітніх закладів, розглядає культуру БЖД як систему знань, умінь, навичок, цінностей та практичних дій, спрямованих на попередження аварійних ситуацій, забезпечення безпеки та здоров'я людей, впровадження безпечних поведінкових стереотипів у різних видах діяльності [3].

Розвиток культури безпеки життєдіяльності. У розвитку культури БЖД учнів основної школи на уроках образотворчого мистецтва можуть бути враховані різні умови, шляхи та фактори. Ось кілька можливих аспектів:

- інформацію про різні матеріали та інструменти, які використовуються в ОМ, та навчати їх правилам безпечного використання. Наприклад, вчителі можуть викладати про те, як правильно використовувати пензлі, ножиці, клей, фарби, *Інтеграція тем безпеки в мистецтво.* Учителі ОМ можуть включати теми безпеки в свої уроки, де діти матимуть змогу вчитися мистецтву та одночасно розуміти важливість безпеки у процесі творчої діяльності, наприклад, розглядати правила безпеки при роботі з малярними матеріалами, різанні та моделюванні, використовуючи техніки безпеки в роботі з різними мистецькими матеріалами.

- *Практична діяльність.* Важливо забезпечити можливість учнів застосовувати знання про безпеку на практиці. Це може включати проведення практичних вправ, де учні зможуть дотримуватися правил безпеки під час виконання різних мистецьких завдань, таких як малювання, ліплення, різання тощо.

- *Освіта про ризики.* Важливо ознайомити учнів з потенційними ризиками, пов'язаними з мистецькою діяльністю, і навчити їх розпізнавати та уникати таких ризиків. Наприклад, пояснити про шкідливий вплив шкідливих речовин у малярних матеріалах, правила безпеки при використанні різальних інструментів, а також про техніки захисту від можливих травм.

- *Ознайомлення з безпечним використанням матеріалів та інструментів.* Учителі можуть надавати учням глину та інші матеріали, а також як уникати травм та неприємних наслідків при роботі з ними [4].

- *Виховання свідомості про екологію.* Вчителі можуть сприяти формуванню свідомості учнів щодо важливості охорони навколишнього середовища. Вони можуть надавати інформацію про те, як використовувати матеріали та ресурси економно, не зашкоджуючи довкілля, та як правильно викидати відходи після роботи.

- *Розробка навичок безпечної роботи в майстерні.* Вчителі можуть вчити учнів правилам безпеки під час роботи в майстерні або на мистецьких студіях. Наприклад, вони можуть навчати учнів правилам пожежної безпеки, застосуванню засобів індивідуального захисту тощо.

Особливостями уроків образотворчого мистецтва, які можуть впливати на розвиток культури БЖД учнів основної школи, є:

1. Використання різних матеріалів та інструментів. Учні на уроках ОМ можуть працювати з різними матеріалами, такими як фарби, олівці, пастелі, глина, папір, тканини та інші. Кожен матеріал має свої особливості використання та може вимагати додаткових заходів безпеки.

2. Уроки ОМ можуть включати роботу зі зразками, моделями та макетами, такими як копії картин, скульптури, архітектурні моделі тощо. Правильне використання та робота з цими об'єктами може вимагати дотримання певних правил транспортування, розташування та обережного поводження з ними, щоб уникнути пошкоджень.

3. Уроки ОМ можуть включати роботу з власними творами мистецтва, які можуть бути виконані на папері, картоні, полотні, глині тощо. Охорона творів мистецтва вимагає дотримання правил збереження та захисту від механічних пошкоджень, впливу навколишнього середовища тощо.

Пропозиціями, які можуть допомогти розвивати культуру безпеки життєдіяльності учнів основної школи на уроках образотворчого мистецтва, є:

1. Вчитель може проводити коротку бесіду з учнями на початку кожного уроку, присвячену правилам безпеки.

2. Можна демонструвати учням правильні техніки та прийоми роботи з різними матеріалами та інструментами. Наприклад, як правильно тримати пензель, як уникнути плям на роботі, як застосовувати засоби індивідуального захисту та інше.

3. Наголошувати на важливості охорони творів мистецтва та пояснювати учням, чому вони повинні бути обережними при роботі з власними творами та творами інших учнів.

4. Вчити учнів відповідальному використанню матеріалів та інструментів, таких як фарби, олівці, пастелі тощо. Це може включати використання матеріалів згідно вказівок, регулярне очищення робочого місця від залишків матеріалів та уникання витікання токсичних речовин в навколишнє середовище [4].

Таким чином, учитель може вводити правила безпеки на початку кожного уроку, демонструвати правильні техніки та прийоми роботи з матеріалами та інструментами, наголошувати на важливості охорони творів мистецтва, вчити учнів відповідальному використанню матеріалів та запроваджувати правила пожежної безпеки. Це може допомогти учням розвивати навички безпечної

роботи, свідоме ставлення до матеріалів та техніки, а також розуміння важливості забезпечення безпеки під час виконання мистецьких завдань. З цим підходом уроки образотворчого мистецтва можуть стати ефективною платформою для розвитку культури безпеки життєдіяльності учнів.

Список використаних джерел

1. Образотворче мистецтво. URL:
https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%B5_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE.
2. Зінченко Олександр Олексійович. URL:
https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D1%96%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 .
3. Ємець Володимир Володимирович. URL:
https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%84%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 .
4. Інструкція з техніки безпеки на уроках образотворчого мистецтва. URL:
<https://vseosvita.ua/library/instrukcia-z-tehniki-bezpeki-na-urokah-obrazotvorcogo-mistectva-4800.html> .